

RESEÑA

AGUSTÍN SERRANO DE HARO
Madrid, Trotta, 2007

LA PRECISIÓN DEL CUERPO. ANÁLISIS FILOSÓFICO DE LA PUNTERÍA,

La senzillesa d'un gest, convenientment analitzada, és capaç de resultar, en virtut del que l'anàlisi aclareix, una magnífica entrada a la consideració de l'experiència humana. Agustín Serrano d'Haro, conegut per les seves traduccions i estudis sobre Edmund Husserl, Jan Patočka i Hannah Arendt, aborda des de la fenomenologia un estudi original i bellament elaborat sobre una acció a la qual fins a avui s'havia prestat poca atenció: la punteria. Si bé la caça ha gaudit d'una atenció certament merescuda com imatge i símbol precís de l'acció de la intel·ligència pensant –com no recordar Ortega–, el gest decisiu d'apuntar, i el que comporta fins al llançament, no havia merescut atenció suficient. El breu i intens estudi de Serrano d'Haro, *La precisión del cuerpo. Análisis filosófico de la puntería*, aconsegeix no només cobrir tal mancança sinó atinar en el que pròpiament podríem dir-ne un descobriment.

El llibre s'estructura en dues parts diferenciades: la primera tracta del fenomen d'apuntar i llançar, atenent a les formes bàsiques i complexes de punteria, als moviments d'atenció, a l'adopció de la postura, al concepte de pols, al càlcul del llançament i a l'encert, i, finalment encara, a la gratuïtat de l'encert.

La segona part, titulada “Condicions de possibilitat de l'acte de punteria”, aprofundeix en l'anàlisi enfrontant-se polèmicament amb les obres de Eugen Herrigel (*Zen en l'art del tir amb arc*) i Heidegger, i obté una conformitat de l'anàlisi precedent que suposa una superació de les perspectives confrontades. Els resultats d'aquest breu llibre poden resultar sorprenents, fins i tot les perspectives besllumades en el seu final. De fet, la singularitat de l'acte de la punteria posa “sobre la taula” o “a la vista” la mateixa qüestió de la categorització ontològica última de l'experiència: donada la disparitat dels

seus elements constituents i en vista a l'horitzó final de possibilitats, l'autor es troba en la situació de poder plantejar-se, i de plantejar al lector, la pregunta crucial: “¿Cabe hacerse una noción fundada de la totalidad que abarca la vida de experiencia y al mundo de la vida, y que abraza a ambos, vida y mundo, en su correlativa dependencia y mutua inconmensurabilidad?”. Així com l'estudi portat a terme per Agustín Serrano de Haro ens ensenya que encertar és una gràcia; hem de reconèixer que el llibre encerta en l'obstinació d'encertar amb la punteria. Que el llibre conclogui amb la confessió d'haver entrevist tal blanc teòric crucial, ni que sigui “de lluny” i “massa alt”, ens permet desitjar que l'autor, malgrat no voler arriscar algun “llançament destarotat” aconsellat per l'objecte del seu estudi i la prudència metòdica, trobi l'ocasió d'intentar-ho, encara que molts puguin sospitar que per ventura l'obstinació pot ser que sigui l'únic encert que ens sigui reservat per als “blancs teòrics llunyans i elevats”.

Per a no resultar una anàlisi artificiosa, després de mostrar que el fenomen d'apuntar i de llançar es tracta d'una possibilitat exclusiva del ser humà, Agustín Serrano de Haro respon a la pregunta de l'interès mateix que pugui albergar una meditació purament teòrica sobre el fenomen de fer punteria. ¿És un interès “pràctic”, és a dir, que cerca el millorament de l'èxit i rendiment del llançar o de les capacitats del cos en cada cas requerides? La resposta negativa a tal pregunta es compensa amb l'anunci del benefici esperat de l'anàlisi, que no és poc: l'atenció i la cura de la manera genèrica i peculiar de la disposició del cos per part de l'executant, i, encara més important des d'una perspectiva teòrica pura: l'accés a la qüestió de la fal·libilitat essencial de l'acte de punteria. (Pot ser que sigui des d'aquest punt central del llibre, “la gratuïtat de l'encert”, que hagi de reconèixer-se i repensar-se el límit de la imatge amb que es tanca el llibre, la renúncia (provisional?) a un blanc més alt i allunyat). No sé si l'autor ens porta massa lluny aplicant la metàfora de la punteria a la seva pròpia tasca. En la plàcida i necessàriament intensa navegació de l'assaig ens trobem de cop i volta davant problemes filosòfics fonamentals, com revela la consideració atenta del paper de la ment de la persona que executa el tir en l'acció corporal –paper crucial perquè governa a discreció les postures i moviments del cos. D'això resulten “averiguaciones instructivas a propósito del cuerpo, del yo, del mundo perceptivo, a propósito de la peculiar inserción y acción de un yo corporal en el mundo perceptivo, etc.” (p. 14) És important aclarir que la punteria no es tracta d'un mer cas particular de la motricitat humana general (p. 36) car “la seqüència del fenomen tanca un element irreductible a la pura activació semiautomàtica d'una destresa corporal”. Es tracta d'un “temps mort”, una fracció de temps que és distintiva de l'apuntar i que suspèn un moviment ja del tot factible. D'aquí una pregunta clau: Què ocupa

la consciència en aquest temps mort? La resposta a aquesta pregunta serà fonamental per atendre posteriorment, en la segona part, a la possible objecció global que resultaria de l'obra de Herrigel, *Zen i l'art del tir amb arc*, sobretot de la seva defensa de la dissolució del jo de l'arquer. Al "buidament" del jo, se li avantposa encertadament en l'assaig d'Agustín Serrano de Haro la descripció de tal moment crucial com un moment de "càlcul informal" en el qual el subjecte "sospega, pren en compte, es fa càrrec i pren nota" dels factors significatius del tir a punteria. Càlcul al qual ha d'afegir-se el gest imperatiu i instantani de l'òrgan del cos que realitza els llançaments: entre i pel càlcul informal i el gest imperatiu, la dilucidació de la humanitat. Agustín Serrano de Haro reuneix en els diversos conceptes del terme 'pols', especialment en el tercer d'ells, parell al gir que parla d'encert, 'tino', els elements que li permeten reconèixer la singularitat de l'acte del llançament de punteria. Igualment, les anàlisis precises de la primera part, amenitzades amb la claredat de la novel·la i la poesia quan convé, resolen la profunditat de la crítica que se sotmet la posició heideggeriana en la segona part i permeten situar-se en la tasca comuna que Husserl va preconitzar en l'anàlisi fenomenològica.

Tasca d'elucidació que desitgem que l'autor continuï amb la magistral disposició amb la qual ens ha obsequiat en *La precisión del cuerpo. Análisis filosófico de la puntería*, i que ha d'agrair-se amb una repetida lectura que no defrauda, sinó que recompensa.

Josep Monserrat Molas